

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΣΤΑ ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΤΜΗΜΑΤΑ : Α ΛΥΚΕΙΟΥ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: 16/10/2021

A.ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Κείμενο 1

Οι έφηβοι, τα κείμενα κι εμείς

Έρευνα έδειξε ότι οι νέοι μας, οι έφηβοι, δυσκολεύονται στην κατανόηση κειμένου, ότι είναι «κουμπούρες» **με άλλα λόγια**. Και να, αμέσως, εμείς, που μπορούμε και «κατανοούμε» τα κείμενα, προβαίνουμε σε άγρια και ισοπεδωτική στηλίτευση¹ των νέων και των εκπαιδευτών και του εκπαιδευτικού συστήματος γενικότερα. Λες κι εμείς **όταν** ήμασταν έφηβοι κατανοούσαμε με ευκολία τα κείμενα ή τις μεγάλες φράσεις τους. Τα έχει αυτά η μέση και προς τα πάνω ηλικία, να κατηγορεί δηλαδή απερίσκεπτα την εφηβική και τη νεότερη ως ανεπαρκή ή και ανεπίδεκτη οικειότητας με πνευματικές ασκήσεις.

Σήμερα **βέβαια** υπάρχουν περισσότεροι λόγοι να δυσκολεύονται οι νέοι, με κυριότερο την επικράτηση του διαδικτύου και την επικοινωνία με ελάχιστες λέξεις και τον πολλαπλασιασμό ξενικών όρων, χρηστικών για τη διεκπεραίωση της επικοινωνίας. Εκεί βρίσκουν τα πάντα έτοιμα: πληροφορίες για οτιδήποτε, αριθμητικές πράξεις [διαίρεση, πολλαπλασιασμό...] και ...ό,τι γουστάρουν. Τι χρειάζεται να παιδεύονται με χαρτιά και μολύβια, με συζητήσεις με ωριμότερους, για να αποκτήσουν τα «εφόδιά» τους, όταν τα έχουν στο πιάτο; Αυτό τους οδηγεί στην ατροφία, πράγματι, του πνεύματος, στη ραθυμία² και στην απώλεια κάθε οξύτητας που απαιτεί οποιαδήποτε δυσκολία στην πάλη με τη γνώση. Τι να σου κάνουν οι νέοι και τα εκπαιδευτικά συστήματα, πώς να αντιδράσουν και οι δόλιοι οι εκπαιδευτικοί, όταν είναι αναγκασμένοι να αποδράσουν από τον τεχνικό αναλφαβητισμό, που διακρίνει πολλούς εξ αυτών -τώρα στα γεράματα, μάθε γέρο γράμματα...

Όσοι ενοχλούνται από τις αποδόσεις των νέων καλά θα κάνουν να κοιτάξουν την πορεία του ελληνικού πολιτισμού και να κοιτάξουν **επίσης** πώς οι ίδιοι χειρίζονται τον λόγο και τη γλώσσα.

Τι να κάνουν και οι νέοι: Να αλλάξουν τη ροή της εξέλιξης και του ελληνικού πολιτισμού; Μόνοι τους; Και που μπορούν και αρθρώνουν προτάσεις δεν είναι λίγο, έτσι που μιλάμε οι περισσότεροι, ακόμη κι αυτοί που υποτίθεται ότι ενδιαφερόμαστε για τη χρήση της γλώσσας. Για να δούμε: ας τεντώσουμε λίγο τα αυτιά μας ή ας ανοίξουμε τα μάτια μας στην

επικοινωνία των ενηλίκων -χίλιες λέξεις είναι μάλλον αυτές που χρησιμοποιούμε για να συνεννοηθούμε- αν βέβαια κατορθώνουμε να επιτύχουμε επαφή και κατανόηση.

Εξαιρετικά ενδιαφέρον φαντάζει να απορούσαμε κάποια στιγμή και για το ύφος μας. Ίσως αντιλαμβανόμασταν τότε τι κακό κάνουν ο φανατισμός, η εμπάθεια και η μνησικακία που χαρακτηρίζουν πολλούς από εμάς τους εγγράμματους, τους κατανοούντες το κείμενο, ντε.

Θα έρθει η ώρα τους [των εφήβων] και θα ωριμάσουν -όσοι ωριμάσουν- **διότι** δε συμβαίνει αυτό σε όλους, σε όλες τις εποχές, μην τρελαινόμαστε.

Γιώργος Σταματόπουλος, www.efsyn.gr

Λεξιλόγιο

1 Στηλίτευση: η έντονη κριτική

2 Ραθυμία: η οκνηρία, η τεμπελιά

B. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Κείμενο 2

Ο μεγάλος περίπατος του Πέτρου (απόσπασμα από το κεφάλαιο «Κάποιοι άγνωστοι»)

Ο Πέτρος, ένα εννιάχρονο αγόρι, ξέρει τον πόλεμο μέσα από τα βιβλία του. Τον μαγεύουν οι ήρωες, οι ασπίδες, τα ξίφη, οι νίκες. Άραγε έτσι είναι και στ' αλήθεια; Τον παρακολουθούμε στον μεγάλο του περίπατο από τον Οχτώβρη του 1940 ως τον Οχτώβρη του 1944 που η Ελλάδα ελευθερώθηκε. [Από το οπισθόφυλλο του βιβλίου]

-Καλέ Πετράκη, θα με παντρευτείς; Πετάχτηκε κι ανακάθισε στα χορτάρια. Η φωνή ερχότανε από ψηλά. Σήκωσε τα μάτια του και είδε σκαρφαλωμένη πάνω στο πεύκο τη Νιούρα, τη μικρή κόρη του φούρναρη της γειτονιάς. Ο φούρναρης είχε τρεις κόρες στρουμπουλές σαν φραντζόλες που είχανε παράξενα ονόματα! Σούρα, Μούρα, Νιούρα. Ήτανε, λέει, από τη Ρωσία. Μέσα στο φουρνάρικο βρισκότανε κρεμασμένη η φωτογραφία του τσάρου Νικόλαου. Ο Πέτρος δεν τις χώνευε και τις τρεις, γιατί, σαν τον έστελνε η μαμά του ν' αγοράσει ψωμί, τον κοροΐδευαν έτσι αδύνατος που ήτανε. Η Νιούρα πήγαινε στην ίδια τάξη μαζί του. στο διάλειμμα τον πλησίαζε με τις φιλενάδες της και του 'λεγε:

-Καλέ Πετράκη, θα με παντρευτείς; Σκάζανε όλες μαζί στα γέλια και κοίταζαν τ' αδύνατα κανιά του.

-Τι γυρεύεις εκεί πάνω, τη ρώτησε θυμωμένα που του τάραξαν την ησυχία στο κηπάκι, που είχε νομίσει πως μονάχα εκείνος το 'χε ανακαλύψει;

-Ανέβηκα να δω κάτι, μα δε φαίνεται από δω.

-Τι να δεις;

-Δε σου λέω, έκανε η Νιούρα ναζιάρικα και κατέβηκε από το δέντρο. Δωσ' μου μια χρυσόμυγα, να σου πω.

-Δε σου δίνω.

-Τότε κι εγώ δε σου λέω για το κοντάρι

. -Ποιο κοντάρι; -Που έμεινε ολομόναχο. Το λέγανε στο φούρνο.

-Καλά, θα σου δώσω. Της διάλεξε τη μεσαία, εκείνη που γυάλιζαν λιγότερο τα φτερά της. Στο δρόμο ακούστηκαν βήματα που έτρεχαν, κι ο Πέτρος βγήκε από τα χορτάρια και κρεμάστηκε στα κάγκελα του κήπου. Είδε τον Σωτήρη να τρέχει μαζί με πολύ κόσμο και τον φώναξε.

-Σε γύρευα, του είπε κείνος, μόλις τον είδε. Πάμε στο λοφάκι να δούμε. Λένε πως κατέβασαν τη γερμανική σημαία από την Ακρόπολη.

-Ποιοι;

-Κάποιοι άγνωστοι. Έμεινε το κοντάρι σκέτο.

-Περίμενε, λέει ο Πέτρος.

-Γύρισε μια στιγμή και κοίταξε τη Νιούρα που είχε αμολήσει την κλωστή κι η χρυσόμυγα ζουζούνιζε. Της την άρπαξε από το χέρι.

-Δε μου το είπες εσύ, της έκανε κακιωμένα και καβάλησε τα κάγκελα.

Το λοφάκι ήταν γεμάτο κόσμο, που κοίταζε κατά την Ακρόπολη. Το κοντάρι έστεκε γυμνό, σαν κατάρτι στη μέση του ουρανού. Πρώτη φορά που λυπήθηκε ο Πέτρος, να μην έχει πάει ποτέ του στην Ακρόπολη. Ποιος να σκαρφάλωσε εκεί πάνω και να την κατέβασε τη σημαία*;

-Ένα κομάντος Εγγλέζων, του είπε εμπιστευτικά ο πάντα καλά πληροφορημένος Σωτήρης.

Μια γριούλα σταυροκοπιότανε πλάι τους. με το ένα χέρι κρατούσε έναν κουβά με σφουγγαρόπανο, με το άλλο έκανε το σταυρό της.

-Ο Θεός έστειλε τον άγγελό του και την πήρε, μουρμούρισε.

Πίσω από το κοντάρι οι κολόνες του Παρθενώνα άστραφταν στο μαγιάτικο ήλιο σαν να 'τανε χρυσαφένιες.

Όπου να βραδιάσει, οι τοίχοι των σπιτιών, οι μάντρες, ακόμα και οι στύλοι του ηλεκτρικού, είχανε γεμίσει προκηρύξεις των Γερμανών. Από σήμερα, η κυκλοφορία επιτρεπόταν μόνο ως τις έντεκα το βράδυ. Όποιος κυκλοφορήσει μετά τις έντεκα θα πυροβολείται. Όποιος κρύψει αυτόν ή αυτούς που κατέβασαν τη σημαία θα εκτελείται. Κι όπου τον έβρισκαν αυτόν που την κατέβασε θα τον σκότωναν, κι ας ήτανε ο άγγελος του κυρίου, που έλεγε η γριούλα.

*Μετά την απελευθέρωση της Ελλάδας, τον Οκτώβρη του 1944, μαθεύτηκε πως τη χιτλερική σημαία την κατέβασαν ο Μανόλης Γλέζος και ο Λάκης Σάντος, που ήτανε κείνη την εποχή δεκαοχτώ χρονών.

Άλκη Ζέη, Ο μεγάλος περίπατος του Πέτρου, εκδ. Κέδρος, έκδοση 32η, σελίδες 76-79

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1

1^ο υποερώτημα

Ποια είναι η στάση του αρθρογράφου (Κείμενο 1) όσον αφορά στη γλωσσική αδυναμία των νέων και γιατί; Να απαντήσετε σε μία παράγραφο 50-60 λέξεων.

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα

Να αντικαταστήσετε με νοηματικά ισοδύναμες λέξεις/φράσεις τους παρακάτω όρους συνοχής του Κειμένου 1: **με άλλα λόγια, όταν, βέβαια, επίσης, διότι.**

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα

«Αυτό τους οδηγεί στην ατροφία, πράγματι, του πνεύματος, στη ραθυμία και στην απώλεια κάθε οξύτητας που απαιτεί οποιαδήποτε δυσκολία στην πάλη με τη γνώση.» (Κείμενο 1)

Να χαρακτηρίσετε τη σύνταξη της περιόδου (μονάδες 5) και να τη μετατρέψετε στην αντίθετη (μονάδες 10).

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 2

Με αφορμή το άρθρο που διαβάσατε (Κείμενο 1) εκφωνείτε ομιλία στην τάξη σας, στο πλαίσιο του μαθήματος των Νέων Ελληνικών, στην οποία υποστηρίζετε ότι για τη γλωσσική αδυναμία των νέων δεν ευθύνονται οι ίδιοι. Η ομιλία σας να έχει έκταση 350 περίπου λέξεων.

Μονάδες 30

ΘΕΜΑ 3

Να εντοπίσετε στο Κείμενο 2 μία μεταφορά, δύο παρομοιώσεις και μία προσωποποίηση σχολιάζοντας την επιλογή τους από τη συγγραφέα.

Μονάδες 20

ΘΕΜΑ 4

«Πρώτη φορά που λυπήθηκε ο Πέτρος, να μην έχει πάει ποτέ του στην Ακρόπολη»: για ποιους λόγους πιστεύετε ότι ο αφηγητής του Κειμένου 2 διατυπώνει το σχόλιο αυτό για τον μικρό Πέτρο; Πώς θα αισθανόσασταν εσείς στη θέση του και γιατί; Η απάντησή σας να έχει έκταση 100 περίπου λέξεων.

Μονάδες 15